

Михальчук Галина Василівна
Начальник відділу освіти, молоді і спорту
Бережанської міської ради Тернопільської області

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО- ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ БЮДЖЕТУВАННЯ В ОТГ

Перші кроки реформи децентралізації влади надали органам місцевого самоврядування фінансові інструменти для нарощування власних ресурсів і певною мірою зменшили їх залежність від центральної влади у фінансовій сфері. Помітно збільшилося фінансування делегованих повноважень. Однак на сьогодні більшість територіальних громад неспроможні самостійно виконувати всі передбачені законом власні та делеговані повноваження.

Як визначено Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, причиною такого стану є загальна нестабільність системи міжбюджетних відносин, що не виконує належних їй основних функцій, зокрема щодо:

- збалансування доходів і видатків місцевих бюджетів у короткостроковій перспективі,
- фінансового вирівнювання – у середньостроковій перспективі,
- стимулювання сталого довгострокового розвитку громад – у довгостроковій перспективі.

Задля вирішення цих питань мають бути повністю виконані завдання Стратегії, а саме:

- чітке розмежування повноважень між органами державної влади й органами місцевого самоврядування;
- удосконалення фінансового забезпечення видаткових повноважень, які передаються державою на виконання місцевому самоврядуванню;
- запровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні [3].

Паралельно з реформою децентралізації відбулись зміни в підходах до формування місцевих бюджетів. Відповідно до змін Бюджетного кодексу, починаючи з 2017 року всі обласні та районні бюджети, бюджети міст обласного значення та бюджети об'єднаних територіальних громад формуються за програмно-цільовим методом бюджетування (ПЦМ) [1].

Із запровадженням ПЦМ бюджетування помітно змінюється характер обговорення бюджетної політики. Акцент переноситься з потреби в коштах для утримання бюджетних установ на те, які результати будуть від використання бюджетних коштів, тобто забезпечується ефективність їх використання.

Розробники політики зосереджують свою увагу на тому, що одержує громада за ті кошти, які вона витрачає. Замість того щоб ставити питання, чи правильно витрачаються кошти під час виконання бюджетного плану, спочатку піднімаються питання про те, наскільки добре витрачаються кошти для досягнення цілей.

Водночас більшість громад не використовують усіх переваг ПЦМ і здійснюють лише формальне дотримання правил і процедур, установлених МФУ. Так, за результатами оцінювання управління фінансами ОТГ, яке проводилось серед 50 пілотних громад програми DOBRE2, було виявлено [2]:

- у більшості ОТГ паспорти бюджетних програм заповнено із наведенням результативних показників у розрізі підпрограм і завдань, але за низкою паспортів ці показники потребують розширення та вдосконалення;

- видаткові статті бюджетів мають виражену соціальну спрямованість. Найбільшою статтею видатків ОТГ за функціональною класифікацією є надання послуг дошкільної та загальної середньої освіти. У структурі видатків вона займає приблизно 45-60% бюджетів громад;

- у більшості громад існує необхідність коригування наявної мережі установ і організацій з метою економії коштів бюджету;

- у спроможності фінансувати капітальні видатки більшість громад обмежені, оскільки є дотаційними, і, відповідно, відчувають брак ресурсів на соціально-економічний розвиток;

– формування бюджету з урахуванням гендерних питань не здійснюється, проте деякі громади здійснювали гендерний аналіз місцевих програм.

Наведені дані свідчать про наявність питань, які потребують удосконалення під час планування та виконання бюджетів громад. За цих обставин важливим є напрацювання дієвих механізмів і процедур, які б дозволили поєднати стратегічне бачення розвитку громади та бюджетне планування.

Таким чином, підвищення ефективності розподілу та використання фінансових ресурсів в об'єднаних територіальних громадах потребує комплексного підходу, який охоплює стратегічне планування, середньостроковий прогноз бюджету, програмно-цільове бюджетування й оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Овчаренко Т., Корнієнко А. Моделирование ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. Консолідований підхід. посібник. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/566/2.pdf>

2. Овчаренко Т., Бочі А., Поворозник В. Особливості формування та виконання бюджету ОТГ. МЦПД. 2017. 136 с. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_ormuvannya_vikon_budjet_fin_al.pdf

3. Сидор І. П. Фінансове забезпечення державних цільових програм: проблеми та шляхи вирішення. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «*Наукові погляди на вдосконалення економіки: перспективи та розвиток*» (м. Запоріжжя, 23 серпня 2019 року). – Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2019. – 104 с. (С. 85-88).